

2 lutego to Światowy Dzień Mokradeł

To święto obchodzone jest w ponad 95 krajach na pamiątkę podpisania *Konwencji o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego* czyli **konwencji ramsarskiej** (2 lutego 1971 r.)

W tym roku Światowy Dzień Mokradeł obchodzony będzie pod hasłem:

Wetland Tourism – A Great Experience

Mokradła to aż 40 typów obszarów bagien, błot, torfowisk lub zbiorników wodnych, naturalnych lub sztucznych, stałych lub okresowych, o wodach stojących lub płynących, słodkich, słonawych lub słonych, wraz z wodami morskimi. Ich ochrona sprzyja ptakom wodnym zamieszkującym te tereny lub korzystającym z nich np. w okresie migracji. W czerwcu 2011 roku objęte konwencją były 1933 obszary o łącznej powierzchni ponad 189 mln hektarów. Do tej pory podpisało ją 160 krajów. Polska ratyfikowała konwencję w 1978 roku.

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków zarządza pięcioma rezerwatami przyrody – rezerwatem Beka nad Zatoką Pucką oraz społecznymi rezerwatami: Karsiborska Kępa w Świnoujściu, Mścichy, Ławki-Szorce i Laskowiec-Zajki w otulinie Biebrzańskiego Parku Narodowego. Na torfowiskach należących do Otop w Dolinie Biebrzy chronimy wodniczkę. Wszystkie te tereny to właśnie mokradła. I wszędzie tam, aby utrzymać odpowiednie warunki do gniazdowania ptaków, niezbędne są różnorodne zabiegi związane z utrzymaniem odpowiedniej struktury siedlisk. Kosimy i usuwamy biomasę, wypasamy konie i bydło, regulujemy poziom wody.

Zapraszamy do odwiedzenia naszych rezerwatów.

Karsiborska Kępa

Karsiborska Kępa składa się z trzech wysp Delt Świny: największej – Karsiborskiej Kępy o powierzchni około 300 ha – oraz dwóch znacznie mniejszych: Ostrówka i Wolej Kępy, o powierzchni po około 20 ha.

Od 1993 roku na większość tego terenu zarządza Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków prowadząc działania mające na celu zachowanie siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków.

Co można tu zobaczyć?

Wodniczkę, biegusa zmiennego ssp. *schinzii*, szabłodzioba, ostrygojada, tysiące ptaków zimujących na Zalewie Szczecińskim oraz stado koników polskich.

Karsiborska Kępa jest częścią specjalnego obszaru ochrony ptaków w ramach europejskiej sieci Natura 2000 „Delta Świny” PLB320002 i obszaru specjalnej ochrony siedlisk „Wolin i Uznam” PLH320019.

Najlepiej rozpoznawalnym miejscem na Karsiborskiej Kępie jest wieża obserwacyjna, z której rozpościera się piękny widok na otwarty krajobraz Karsiborskiej Kępy i nurt Starej Świny z malowniczymi wysepkami i na krajobraz Wolińskiego Parku Narodowego. Trasy turystyczne Karsiborskiej Kępy prowadzą na rozlewiska w północnej części wyspy, przy których odpoczywają i żerują ptaki przelotne oraz do siedlisk lęgowych wodniczki we wschodniej części wyspy.

Blisko stuletnie wykorzystywanie terenu Karsiborskiej Kępy jako pastwisk doprowadziło do powstania i utrzymania się tam słonolubnych zbiorowisk roślinnych - rzadkich w skali Polski typów siedlisk. Wyspa zajęta jest głównie przez półnaturalne łąki, a brzegi są porośnięte zbiorowiskami szuwarowymi.

Karsiborską Kępę otacza wał chroniący ją przed powodzią. W obrębie wałów dominują gleby mineralne porośnięte przybrzeżną słonawą. Pozostałe rodzaje użytków to pastwiska podlegające sukcesji trzcinowisk, gdzie gleba jest bardziej organiczna. Teren lokalizacji jest płaski, pokryty wieloma małymi i średnimi rozlewiskami. Karsiborska Kępa ma dobrze rozwiniętą sieć rowów melioracyjnych, które obecnie OTOPI może wykorzystywać do dostosowania poziomu wody tak, aby sprzyjało to ptakom. Na Karsiborskiej Kępie wodniczka zajmuje stanowiska na świeżo skoszonych lub rzadkich trzcinowiskach obfitujących w turzycę i inną roślinność bagienną. Pastwiska natomiast są niezwykle ważne dla licznych lęgowych i wędrownych ptaków mokradeł: ptaków siewkowych, gęsi i kaczek.

Beka

To jedno z najbardziej znanych przyrodniczo miejsc w rejonie Zatoki Puckiej, stanowisko rzadkich w Polsce nadmorskich łąk i pastwisk halofilnych oraz związanych z nimi ptaków siewkowych – m.in. czajki, kszczyka i krwawodzioba; znajduje się tu również lęgownisko pliszki cytrynowej. Miejsce ważne dla migrujących wzdłuż wybrzeża morskiego ptaków siewkowych, gęsi, ohara, żurawia. Zimą, na przybrzeżnych wodach Zatoki Puckiej w pobliżu rezerwatu skupiają się ptaki wodne, głównie przylatujące tu z północy Bałtyku (czernice, głowienki, ogorzałki, gągoły, nurogęsi, szlachary, bielaczki, łabędzie krzykliwy i niemy, kormorany, łyski).

Gatunkiem szczególnie cennym i priorytetowym dla Beki jest biegus zmienny. Do lat 80. XX wieku gniazdowała tu jego najliczniejsza w Polsce populacja. Po drastycznym zmniejszeniu się liczby par lęgowych w latach 90. wielkość tej populacji nie powróciła już do poprzedniego poziomu.

W rezerwacie wyznaczona jest ścieżka edukacyjna z tablicami informacyjnymi. Na długości prawie 4,5 km zobaczyć można najważniejsze siedliska przyrodnicze Beki – w tym fragmenty słonaw. Z wyniesionej nieco ponad powierzchnię torfowiska drogi można obserwować ptaki na łąkach i rozlewiskach.

Ścieżka podzielona jest na 2 odcinki. Jeden prowadzi drogą biegnącą po wale przeciwsztormowym i drodze gruntowej do ujścia Kanału Mrzezińskiego. Drugi odchodzi od wału do osady Beke i dalej wzdłuż wybrzeża wiedzie na północ rezerwatu. Ta część jest dostępna tylko poza sezonem lęgowym. Po ścieżce można poruszać się wyłącznie pieszo lub rowerem.

Dojeżdżając do Beke samochodem można skorzystać z drogi biegnącej u podnóża Kępy. Samochód należy zostawić na poboczu drogi nie wjeżdżając ani na łąki rezerwatu ani też na łąki prywatnych rolników.

Co można tu zobaczyć?

Pliszkę cytrynową, biegusa zmiennego ssp. *Schinzii* (ostatnie w Polsce potencjalne miejsce lęgowe tego gatunku), tysiące ptaków zimujących w Zatoce Puckiej. Wiosną i jesienią spotkamy tu biegusy, żurawie, gęsi, świergotki, ohary, bataliony i łączaki.

Liczne są tu gatunki roślin słonolubnych (mlecznik nadmorski, babka nadmorska, świbka morska, koniczyna rozdęta, sit Gerarda), młaki kalcyfilne z rzadkim lipiennikiem Loesela i łąki trzęślicowe z barwnymi storczykami (kukułki, kruszczyk błotny).

Działania ochronne prowadzone na około 100 ha, koncentrują się głównie na osłabieniu, a tam, gdzie warunki siedliskowe pozwalają, całkowitemu usunięciu wtórnych trzcinowisk i polepszeniu warunków do rozwoju słonaw i mechowisk – oznacza to koszenie (początkowo zimą i latem, obecnie tylko latem) i wywożenie biomasy poza rezerwat, a także na prowadzeniu w miejscach, gdzie trzcina jest osłabiona, gospodarki rolnej – koszeniu łąk i wypasu na

słonawach, co pozwala stabilizować odzyskane siedliska i stwarzać warunki do lęgów ptaków. W najbliższych latach, obok utrzymania wypasu i koszenia, ważnym działaniem będzie dostosowanie istniejącej w Bece sieci kanałów do celów ochrony przyrody. Na terenie rezerwatu OTOP prowadzi monitoring botaniczny i ornitologiczny, wkrótce rozpocznie się również hydrologiczny. Dostarczają one danych do oceny poprawności i skuteczności podejmowanych działań.

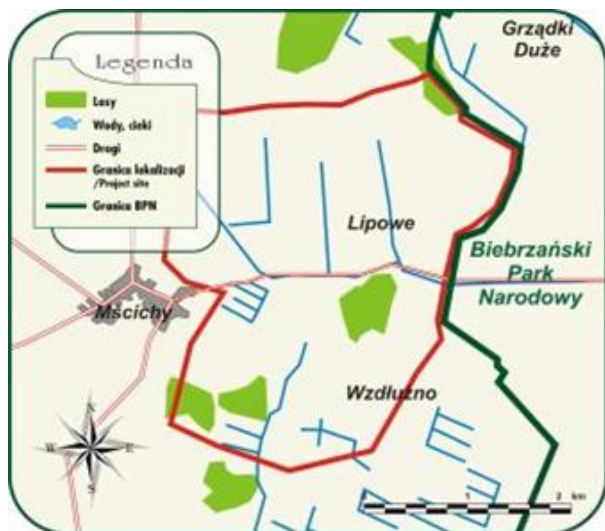
Dolina Biebrzy

Dolina Biebrzy objęta jest ochroną jako specjalny obszar ochrony ptaków „Ostoja Biebrzańska” oraz obszar specjalnej ochrony siedlisk „Dolina Biebrzy”. Poza tym na tym terenie znajduje się Biebrzański Park Narodowy. Biebrza znana jest nie tylko w Polsce, ale także w całej Europie, jako obszar, w którym możliwe jest obserwowanie wielu gatunków ptaków. Jednym z najcenniejszych gatunków ptaków na tym terenie jest wodniczka. To niewielki, brązowo-złociście ubarwiony ptak, który przyciąga kochających ornitologię turystów z całej Europy. Wodniczka jest globalnie zagrożona, a tu ma się jeszcze całkiem dobrze.

Chroiąc ten gatunek OTOP zaobserwował, że znane są jego stanowiska w Dolinie Biebrzy także poza parkiem narodowym. Znajdują się one na terenie łąk, na osuszonych wcześniej fragmentach torfowisk. Dopóki łąki te były wykorzystywane, wodniczka mogła się nadal na nich gnieździć. Jednak teraz, gdy wiele z nich jest porzucona, łąki te powoli zarastają trzciną i krzewami. Dlatego też OTOP odnajduje właścicieli porzuconych działek i odkupuje je od nich, a następnie sam prowadzi właściwą dla wodniczki gospodarkę. W ten sposób powstały 3 nowe społeczne rezerваты.

Mścichy

Lokalizacja Mścichy to ok. 435 ha obszaru torfowiskowego na zachód od Biebrzańskiego Parku Narodowego, pomiędzy granicą parku a wsią Mścichy. Teren zdominowany jest przez zbiorowiska trzcinnika prostego i młakę niskoturzycową, które są koszone raz w roku, a w suche lata – dwa razy. Pd.-wsch. część lokalizacji graniczy z lasem i pokryta jest szuwarami trzcinowymi i trzcinnikiem lancetowatym. Wiosną jest podtapiana zarówno wodami roztopowymi i opadowymi, a także przez wody rozlewisk Biebrzy. Mimo prac melioracyjnych zachowały się tu pokłady torfu (nawet do 2 m gł.).

W przeszłości cały ten teren był użytkowany jako łąki kośne przez rolników ze wsi Mścichy, a w północnej części pozyskiwano również torf. Obecnie wykaszane są tylko kwatery przylegające do grobli i zabudowań wsi. Sytuacja ta doprowadziła do niekorzystnych dla wodniczki zmian w strukturze turzycowisk (zbytni rozwój struktury kępiastej oraz szuwarów mannowych i mozgowych).

Jest to miejsce najliczniejszego występowania wodniczki w otulinie BPN, które obecnie nie jest objęte formalną ochroną. W 2007 r. stwierdzono tu ok. 65 śpiewających samców, czyli 2,5% krajowej populacji. W r. 2011 na Mścichach śpiewała rekordowa ilość 127 samców wodniczki! Gniazdują tu głównie na terenach jeszcze do niedawna wykaszanych, lecz unikają terenów zupełnie porzuconych. Prowadzenie działań ochronnych jest więc niezbędne, aby utrzymać istniejące stanowiska i zwiększyć obszar siedlisk odpowiednich dla tego gatunku.

Miejsce to jest dobrze znane polskim i zagranicznym miłośnikom obserwacji ptaków i dzięki dobrej dostępności jest jednym z najlepszych miejsc obserwacji ptaków w Dolinie Biebrzy.

Co można tu zobaczyć?

Oprócz wodniczki można tu spotkać łągowe cyranki, derkacze, krzyki, rybitwy białoskrzydłe, kropiatki i podróżniczki.

Laskowiec-Zajki

Lokalizacja Laskowiec-Zajki to ok. 745 ha torfowisk pomiędzy południową granicą Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz drogą łączącą wsie Laskowiec i Zajki. Ich zachodnia i północna część jest zdominowana przez zbiorowiska turzycy szyćwnej, które jednak nie tworzą tu charakterystycznych dla tego gatunku dużych kęp. Wschodnią część porasta przede wszystkim turzycza błotna i mozga trzciniowata, ale występuje tu również roślinność charakterystyczna dla łąk wilgotnych. Najwyżej położone fragmenty terenu zajmują łąki wielokośne. Dzięki zróżnicowaniu siedlisk teren ten cechuje niezwykle wysoka różnorodność biologiczna.

Lokalizacja Laskowiec-Zajki jest znana wśród ornitologów jako jedno z najbardziej malowniczych i atrakcyjnych miejsc do obserwacji ptaków. Ma ona bardzo duże znaczenie dla migrujących ptaków siewkowych.

Co można tu zobaczyć?

W okresie lęgowym można tu spotkać wodniczkę, kropiatkę, derkacza, dubelta, kszyka, rycyka, krwawodzioba, cyrankę. Teren lokalizacji jest również bardzo atrakcyjny dla wielu gatunków zatrzymujących się tu podczas migracji.

W wilgotnych latach licznie gnieździ się tu rybitwa białoskrzydła.

Spotkać można tu także łosie.

Dolinę Biebrzy co roku odwiedzają tysiące obserwatorów. W 2011 roku OTOP wybudował dwa nowe miejsca ułatwiające prowadzenie obserwacji bez niepokojenia ptaków. Przy drodze łączącej obie wsie powstała wieża, z której obserwatorzy ptaków mogą podziwiać ptasie bogactwo okolicy. Przy wieży znajduje się niewielki parking.

Na grobli, w głębi łąk, wybudowano ukrycie, skąd można podpatrywać życie ptaków bez ich niepokojenia. Zmotoryzowanych obserwatorów bardzo prosimy o pozostawienie samochodów przy wjeździe na groblę, skąd do samego ukrycia jest około 1,1 km.

Spacer pozwala w pełni delektować się pięknem biebrzańskiej przyrody i umożliwia uniknięcie konfliktu z lokalnymi rolnikami. Ich praca pozwala chronić łąki przed zarastaniem i bardzo zależy nam na dobrych relacjach, dlatego gorąco prosimy o przestrzeganie zakazu wjazdu.

Bagno Ławki-Szorce

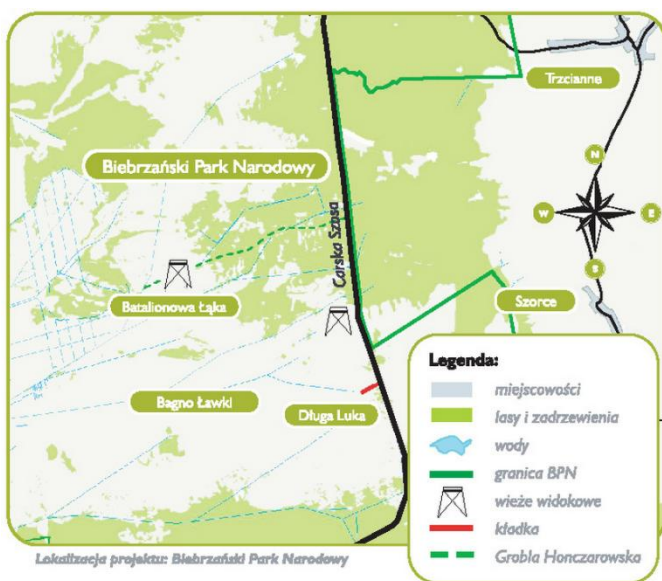
Lokalizacja Bagno Ławki-Szorce obejmuje ok. 76 ha torfowisk porośniętych głównie trzcina oraz lasami we wczesnych stadiach sukcesji. Jest to skrajny fragment rozległego Bagna Ławki położony poza granicami Biebrzańskiego Parku Narodowego i oddzielony od głównego torfowiska drogą (tzw. „Carską Szosą”), biegnącą po usypanej grobli.

Na teren Bagna Ławki-Szorce nie można wejść. Jednak każdy, kto odwiedzi Dolinę Biebrzy powinien tu przyjechać.

Po drugiej stronie Carskiej Szosy znajduje się bowiem najlepsze miejsce na świecie do obserwacji wodniczki – drewniana kładka na Bagnie Ławki.

Ten teren to jedno z najlepszych miejsc dla wodniczki poza granicami Biebrzańskiego Parku Narodowego. Do czasu powstania projektu prowadzonego przez OTOP „LIFE – wodniczka” nie był on objęty ochroną. W 2006 roku zanotowano tutaj 18 śpiewających samców.

Drewniana kładka na Długiej Luce, daje możliwość wejścia w siedlisko bagien bez moczenia butów, a co najważniejsze bez niszczenia delikatnej struktury torfu. Kładka ma długość ok. 400 metrów i kończy się platformą, z której można podziwiać widok na rozległe Bagno Ławki.

Co można tu zobaczyć?

Oczywiście wodniczkę, gniazduje tu także żuraw, kszyk i podróżniczek.
Licznie występują łosie i bobry.

Na Bagnie Ławki co roku, w sierpniu odbywają się Mistrzostwa Europy i Mistrzostwa Polski w koszeniu łąk bagiennych dla przyrody – „Biebrzańskie sianokosy”. To niecodzienne widowisko jest jednym z najważniejszych wydarzeń lokalnych.

Zawodnicy mają do wykoszenia stumetrowy odcinek traw bagiennych, a do dyspozycji tradycyjną kosę. Co roku w zawodach biorą udział rolnicy, przedstawiciele samorządów, organizacji pozarządowych, a nawet goście z sąsiednich krajów. Impreza ta ma na celu promocję koszenia łąk bagiennych, czyli czynną ochronę przyrody.

Warto też wziąć udział w wyjątkowej imprezie, organizowanej co roku w sierpniu przez Biebrzański Park Narodowy, która ma na celu promowanie regionu podlaskiego oraz jego kultury. Są to „Targi rękodzieła i ginących zawodów” odbywające się w Twierdzy Osowiec. W targach biorą udział regionalni twórcy ludowi, rzemieślnicy, a także producenci żywności ekologicznej z Podlasia, Kurpiowszczyzny, Mazur i Warmii.

Odwiedzający mają okazję poznać tradycyjne techniki wyrobu narzędzi i biżuterii, skosztować regionalnych produktów, bawić się przy dźwiękach miejscowej muzyki.

Więcej informacji o nas znajdziecie na naszej stronie!

www.otop.org.pl

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków
ul. Odrowąża 24
05-270 Marki k. Warszawy
www.otop.org.pl

www.otop.org.pl

Pamiętaj o 1%
KRS: 0000015808